

2.4.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
Kirjaamo

Viite: TEM/506/00.06.02/2014

Lausunto Valtioneuvoston luonnonvaraselonteon linjausten päivitys eduskunnalle

TEM on pyytänyt lausuntoa luonnonvaraselonteon päivityksestä. Selonteon luonnos nostaa esiin kattavasti luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen liittyviä linjauksia. Erilaisia tavoitestrategioita on laadittu useista eri näkökulmista. Herääkin kysymys, onko tavoitteiden ja toimintojen koordinointi ollut riittävää. Selonteko omalla tavallaan kokoaa hajanaista toimintakenttää yhteen mutta hallinnollisesti luonnonvara-asioiden hoito ja siihen liittyvä päätöksenteko on sirpaleista. Selonteossa esitetään biotalouspaneelin perustamista, tutkimuksen puolella. LYNET:n yhteyteen keskittyy yhä enemmän luonnonvaroihin liittyvää tutkimustoimintaa mutta ei kokonaisuudessaan. Ohjausta luonnonvara-asioissa tapahtuu usean ministeriön taholta, eikä tavoitteiden toimeenpanolle ole luotu kunnollista kehikkoa.

Selonteon tavoitteet ovat sinänsä hyvät. Elinkeinoelämän näkökulmasta keskeinen huoli on, kuinka houkutteleva toimintaympäristömme on uusille investoinneille. Erityisesti EU:n taholta on esillä asioita, joilla luonnonvarojen käyttöä halutaan ohjata nykyistä vahvemmin. Epävarmuus kestävyyskriteereistä, uudet vaatimukset vastuullisuuden tai resurssitehokkuuden todistamisesta, elinkaarianalyysin laatimisesta, ainekierron esteistä ovat koko ajan esillä ja nykyinen lainsäädäntö, esim. Reach-asetus, asettaa vaatimuksia, jotka eivät ole omiaan edistämään investointeja. Vastikään kaatui suuri biopolttoainestointi epävarmuuden takia. Investointeja hidastaa ja suorastaan estää myös se, että ympäristöluvitus on hidasta. Uudenlaiset luonnonvaroja kestävästi hyödyntävät teknologiat suljetuine kiertoineen vaatisivat paitsi pitkäaikaista varmuutta myös palvelevaa ja neuvovaa hallintoa, jotta niitä voitaisiin sujuvasti ottaa käyttöön.

Luonnonvarapolitiikan keskeinen kysymys on luoda kotimaan edelläkävijämarkkinoita uusille teknisille ratkaisuille ja luonnonvarojen kestäväälle hyödyntämiselle. Tässä julkisella vallalla on keskeinen rooli julkisten hankintojen valinnoissa ja uusien tekniikoiden käytön edistämässä mm. liikenteessä ja energiateknologiassa. Yritykset tarvitsevat usein kotimarkkinoilla syntyvän teknologisen etumatkan pärjätäkseen vientiponnisteluissa ulkomailla. Teknologiateollisuus on identifioinut mahdollisia kasvualoja kestäväen kasvun aivoriihessä mm. energiateknologiaan, jäteteknologiaan, biotalouteen liittyen. Usein luonnonvarojen käyttöön uusissa ratkaisuissa liitetään optimointia ohjaavaa teknologiaa, mittausta, logistiikan optimointia ja kokonaisvaltaista materiaalitehokkuutta ainevirroissa.

2.4.2014

Teknologioteollisuuden näkökulmasta luonnonvarojen hyödyntäjiä ovat keskeisesti erikoistuotteita valmistava ja kierrätystä toteuttava metalliteollisuus, kaivannaisteollisuus, sekä moninainen ja vahva kone- ja laitevalmistus. Niin vanhoille yrityksille kuin uusille ja kasvaville PK-yrityksille keskeinen kysymys on, miten rahoitus investointeihin ja kehittämistoimiin järjestyy. Suomessa kannusteita investointeihin, yritysten kasvamiseen, tutkimus- ja kehittämishankkeisiin, kansainvälistymiseen, pörssiin listautumiseen tulisi edelleen kehittää. Teollisuussijoitus on esimerkiksi luonut toimivia sijoitusmalleja riskien jakamiseen, kansainvälisen sijoituksen saamiseen Suomeen. Tavoittemme on kuitenkin, että myös markkinaehtoiset rakenteet olisivat kunnossa uusiin sijoituksiin kannustavia. Näin Suomi nähtäisiin houkuttelevana investointi- ja koekenttänä luonnonvaroihin perustuvassa tuotannossa ja korkea-arvoisessa jalostustoiminnassa.

Kaivannaisteollisuuden osalta Suomi on edelleen rankattuna korkealle houkuttelevana kaivosmaana. Uusien investointien vaaraksi uhkaa muodostua nousevat energiakustannukset ja logistiikan pullonkaulat, jotka vaativat määrätietoisia ratkaisuja.

Tavoitteet

Ennakointi ja tiedon tuottaminen ovat hyvä tavoite. Tuuliatlaksen kokoaminen ja tariffijärjestelmän luominen ovat luoneet perustan kasvavan tuulienergian kehittymiselle. Alan kehittämisen myöhästymisestä seurasi kuitenkin se, että suomalaiset teknologian toimittajat eivät saaneet kehitysvaiheessa tarvittavaa edelläkävijäasemaa.

Bioatlaksen vastaava kokoaminen on kannatettavaa. Uusia teknologioita voi jatkossa liittyä mm. vetytalouteen, liikenteen sähköistymiseen ja vaihtoehtoisiin polttoaineisiin ja energiatäyteratkaisuihin. Näiden osalta on syytä pohtia, miten etulyöntiasema saavutettaisiin.

Arvoketjujen kehittäminen on kannatettavaa ja edellyttää usein poikkisektoraalista yhteistyötä. Verkostoitumista edistävät rakenteet, pilotit ja demot ovat tarpeen. Selonteossa viitataan taloudellisiin ohjauskeinoihin. Elinkeinoelämä haluaa olla mukana tässä keskustelussa, ettei teollisuuden kustannukset kasva kilpailijamaita suuremmiksi vaan esteet materiaalien hyötykäytöltä poistetaan ja taloudellinen hyöty ainekierroista maksimoidaan.

Selonteon kirjausten konkreettisuuden astetta voisi lisätä. Esimerkiksi rikastushiukkojen ja sivukivien hyödyntämisessä päästäisiin eteenpäin, jos niille luotaisiin Mara-asetuksen yhteyteen tai muutoin kansallinen hyödyntämiskäyttöjen standardi tai kevennettäisiin luvitusmenettelyjä tapauskohtaisesta luvasta yleisimmiksi rekisteröinneiksi tai ilmoitusmenettelyiksi. Niin ikään jätteiden hyödyntämisessä esteitä tulisi purkaa väljentämällä sivutuotevaatimuksia ja määrittelemällä kriteereitä jätteen päättymistä olemassa olevana jätteenä.

Prosessien ja palvelujen osalta selonteossa tavoitellaan osaltaan hallinnon osaamista. Hyvä kysymys on, millä toimintatavalla kehittyneitä menetelmiä hallinnon ja elinkeinoelämän vuorovaikutukselle resurssitehokkaiden rat-

2.4.2014

kaisujen edistämisessä luotaisiin. Keskeinen asia olisi luoda hallinnon palveleva toiminta, luvittavan ja kontrolloivan hallinnon oheen. Hallintomenetelyt tulisi saada kevyiksi ja joustaviksi.

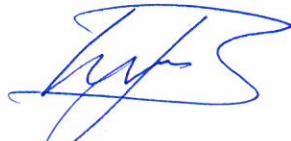
Kansainvälisen vaikuttamisen osalta tarvitaan koordinaatiota. Suomi on luonnonvaroiltaan ja olosuhteiltaan erilainen maa ja Suomelle tärkeät näkökohdat tulee olla EU:n päätöksissä mukana. Kantoja tulee sovittaa kansallisesti myös, kun suomalaiset esiintyvät epävirallisissa kokouksissa.

Mahdollisuuksia liittyy luonnonvara- ja teknologiaosaamisen vientiin mm. osana kehitysyhteistyötä. Maailman köyhät alueet tarvitsevat suomalaisen osaamisen tuotteita, mm. vesiteknologiaa, tehokasta biopolttoaineiden hyödyntämistä ja jäteteknologiaa. Tietoa ja koordinaatiota kansainvälisistä hankkeista tulee jalkauttaa Suomeen. Suomen niin ikään tulee tavoitella kansainvälisten osaamiskeskusten, mm. kaivannaisalan KIC, saamista kasvaville luonnonvara-aloille.

Koordinoivat toimet biotalousstrategian sekä kaivosalan koulutuksen ja tutkimuksen osalta ovat kannatettavia. Teknologiateollisuus toivoo voivansa olla mukana kehitysprosesseissa.

Kunnioittaen

Teknologiateollisuus ry

Mika Nykänen